

Пропозиції та зауваження ВАКС

до проекту Закону України «Про внесення змін до Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму»

№	Чинна редакція закону	Редакція проекту Закону із запропонованими змінами	Зауваження та пропозиції ВАКС
1	Стаття 1. Визначення термінів (...) 17) активи - кошти, майно, майнові і немайнові права;	Стаття 1. Визначення термінів (...) 1) активи - кошти, майно, майнові і немайнові права та фінансові інструменти	За запропованою редакцією до активів віднесені також фінансові інструменти. Разом з тим, в проекті Закону відсутнє визначення терміну «фінансові інструменти». Враховуючи викладене, з метою запобігання неоднозначного розуміння норми, ВАКС пропонує дати визначення терміну «фінансові інструменти» в запропонованому проекті Закону для цілей цього Закону.
2	Стаття 6. Завдання, обов'язки та права суб'єкта первинного фінансового моніторингу Норма відсутня	Стаття 6. Завдання, обов'язки та права суб'єкта первинного фінансового моніторингу (...) стосовно благодійних та неприбуткових організацій вживати заходів для обмеження ризику їх використання з метою легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансування тероризму чи фінансування розповсюдження зброї масового знищення, на підставі рекомендацій відповідного суб'єкта державного фінансового моніторингу.	Враховуючи визначення терміну «неприбуткові організації – юридичні особи, що не є фінансовими установами, створені для здійснення наукової, освітньої, культурної, оздоровчої, екологічної, релігійної, благодійної , соціальної, політичної та іншої діяльності з метою задоволення потреб та інтересів громадян у межах, визначених законодавством України, без мети отримання прибутку» наданого у пункті 26 частини першої статті 1 проекту закону ВАКС пропонує слово «благодійних» виключити.
3	Стаття 6. Завдання, обов'язки та права суб'єкта первинного фінансового моніторингу Норма відсутня	Стаття 6. Завдання, обов'язки та права суб'єкта первинного фінансового моніторингу 1. Суб'єкт первинного фінансового моніторингу з урахуванням вимог	Із викладення норми неможливо визначити чи є розробка програм та правил об'єднанням юридичним осіб обов'язковим одночасно з суб'єктом первинного фінансового моніторингу, у разі, якщо такий суб'єкт входить до такого об'єднання. На думку ВАКС, норма потребує уточнення,

		<p>законодавства та нормативно-правових актів відповідних суб'єктів державного фінансового моніторингу розробляє, впроваджує та постійно поновлює правила фінансового моніторингу, програми здійснення фінансового моніторингу та інші внутрішні документи з питань фінансового моніторингу (далі – внутрішні документи суб'єктів первинного фінансового моніторингу) та призначає працівника, відповідального за його проведення (далі – відповідальний працівник), крім спеціально визначених суб'єктів первинного фінансового моніторингу, які провадять свою діяльність одноособово, без утворення юридичної особи.</p> <p>Програми та правила проведення фінансового моніторингу розроблюються у тому числі на рівні об'єднання юридичних осіб, за умови, що до їх складу входять суб'єкти первинного фінансового моніторингу.</p>	<p>також в зв'язку з невизначеністю питання щодо особи, яка буде нести відповідальність у разі невідповідності програми проведення фінансового моніторингу вимогам законодавства, у разі її розробки об'єднанням.</p>
4	<p>Стаття 7. Правовий статус працівника суб'єкта первинного фінансового моніторингу, відповідального за проведення фінансового моніторингу</p> <p>Норма відсутня.</p>	<p>Стаття 7. Правовий статус працівника суб'єкта первинного фінансового моніторингу, відповідального за проведення фінансового моніторингу</p> <p>(...)</p> <p>2. До повноважень відповідального працівника суб'єкта первинного фінансового моніторингу належить:</p> <p>(...)</p>	<p>Враховуючи те, що за неналежне виконання своїх обов'язків суб'єкт первинного фінансового моніторингу несе відповідальність, з метою запобігання неоднозначного розуміння норми, ВАКС пропонує визначити, які саме дії включає «сприяння проведенню перевірок».</p>

		9) сприяння проведенню уповноваженими представниками відповідних суб'єктів державного фінансового моніторингу перевірок діяльності суб'єкта первинного фінансового моніторингу щодо дотримання законодавства у сфері запобігання легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення;	
5	Стаття 11. Управління ризиками (...) 2. Оцінювання ризиків суб'єктом первинного фінансового моніторингу здійснюється за відповідними критеріями, зокрема за типом клієнта, географічним розташуванням країни реєстрації клієнта або установи, через яку він здійснює передачу (отримання) активів, і видом товарів та послуг.	Стаття 11. Управління ризиками (...) 2. Оцінювання ризиків та їх документування суб'єктом первинного фінансового моніторингу здійснюється на регулярній основі за відповідними критеріями, зокрема за типом клієнта, географічним розташуванням країни реєстрації клієнта або установи, через яку він здійснює передачу (отримання) активів, і видом товарів, послуг, операцій.	Враховуючи те, що за неналежне виконання своїх обов'язків суб'єкт первинного фінансового моніторингу несе відповідальність, з метою запобігання неоднозначного розуміння норми, ВАКС пропонує визначити більш чітко періодичність оцінювання.
6	Стаття 14. Повноваження суб'єктів державного фінансового моніторингу (...) 5) проводити перевірку організації професійної підготовки працівників та керівників підрозділів, відповідальних за проведення фінансового моніторингу;	Стаття 14. Повноваження суб'єктів державного фінансового моніторингу (...) 6) проводити перевірку професійної підготовки відповідальних працівників та інших працівників суб'єктів первинного фінансового моніторингу, залучених до проведення фінансового моніторингу;	Відповідно до пункту 21 частини другої статті 6 проекту закону суб'єкт первинного фінансового моніторингу повинен забезпечувати підвищення кваліфікації відповідального працівника шляхом проходження навчання не рідше одного разу на три роки та проходження відповідальним працівником навчання у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення протягом трьох місяців з дня його призначення. Враховуючи викладене, ВАКС пропонує після слова «перевірку» додати слово «організації», як

			передбачено діючою редакцією закону, так як перевірки професійного рівня потребують, на думку ВАКС, визначення кваліфікаційних вимог до спеціалістів, які будуть здійснювати перевірку рівня підготовки.
7	<p>Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності»</p> <p>Стаття 21. Анулювання ліцензії Підставами для анулювання ліцензії є: заява ліцензіата про анулювання ліцензії; акт про повторне порушення ліцензіатом ліцензійних умов; (...) акт про відмову ліцензіата в проведенні перевірки органом ліцензування або спеціально уповноваженим органом з питань ліцензування.</p>	<p>Закон України «Про ліцензування певних видів господарської діяльності»</p> <p>Стаття 21. Анулювання ліцензії Підставами для анулювання ліцензії є: заява ліцензіата про анулювання ліцензії; акт про повторне порушення ліцензіатом ліцензійних умов; (...) акт про відмову ліцензіата в проведенні перевірки органом ліцензування або спеціально уповноваженим органом з питань ліцензування; (...)</p> <p>Порушення вимог Закону України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення" та/або нормативно-правових актів, що регулюють діяльність у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, може бути підставою для обмеження, тимчасового припинення дії чи анулювання ліцензії або іншого спеціального дозволу на право провадження певних видів діяльності (обмеження, зупинення чи припинення</p>	<p>Відповідно до частини п'ятої статті 23 Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, або фінансуванню тероризму, крім застосування фінансових санкцій за повторне аналогічне протягом одного року порушення суб'єктами первинного фінансового моніторингу вимог цього Закону та/або нормативно-правових актів, що регулюють діяльність у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, суб'єкт державного фінансового моніторингу може обмежити, тимчасово припинити дію чи анулювати ліцензію або інший спеціальний дозвіл на право провадження певних видів діяльності у порядку, встановленому законом.</p> <p>ВАКС пропонує запропоновані зміни викласти в такій редакції:</p> <p>«Повторне аналогічне протягом одного року порушення вимог Закону України "Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдження зброї масового знищення" та/або нормативно-правових актів, що регулюють діяльність у сфері запобігання та протидії легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, може бути підставою для обмеження, тимчасового припинення дії чи анулювання ліцензії або іншого спеціального дозволу на право провадження певних видів діяльності (обмеження, зупинення чи припинення проведення окремого виду (окремих видів) здійснюваних банком операцій)».</p>

		проведення окремого виду (окремих видів) здійснюваних банком операцій).";	
8	<p>Закон України «Про кредитні спілки» Стаття 21. Господарська діяльність кредитної спілки</p> <p>1. Кредитна спілка відповідно до свого статуту: приймає вступні та обов'язкові пайові та інші внески від членів спілки; надає кредити своїм членам на умовах їх платності, строковості та забезпеченості в готівковій та безготівковій формі. Отримувати кредити від імені членів кредитної спілки можуть також фермерські господарства та приватні підприємства, які знаходяться у їх власності. Розмір кредиту, наданого одному члену кредитної спілки, не може перевищувати 20 відсотків від капіталу кредитної спілки; залучає на договірних умовах внески (вклади) своїх членів на депозитні рахунки як у готівковій, так і в безготівковій формі. Зобов'язання кредитної спілки перед одним членом не можуть бути більше 10 відсотків від загальних зобов'язань кредитної спілки; виступає поручителем виконання членом спілки зобов'язань перед третіми особами; розміщує тимчасово вільні кошти на депозитних рахунках в установах банків, які мають ліцензію на право роботи з вкладами громадян, об'єднаній кредитній спілці, а також придбаває державні цінні папери, перелік яких встановлюється Уповноваженим органом, та паї кооперативних банків; залучає на договірних умовах кредити банків, кредити об'єднаної кредитної спілки, кошти інших</p>	<p>Стаття 21. Господарська діяльність кредитної спілки</p> <p>2. Кредитна спілка відповідно до свого статуту: приймає вступні та обов'язкові пайові та інші внески від членів спілки; надає кредити своїм членам на умовах їх платності, строковості та забезпеченості в готівковій та безготівковій формі. Отримувати кредити від імені членів кредитної спілки можуть також фермерські господарства та приватні підприємства, які знаходяться у їх власності. Розмір кредиту, наданого одному члену кредитної спілки, не може перевищувати 20 відсотків від капіталу кредитної спілки; залучає на договірних умовах внески (вклади) своїх членів на депозитні рахунки як у готівковій, так і в безготівковій формі. Зобов'язання кредитної спілки перед одним своїм членом не можуть бути більше 10 відсотків від загальних зобов'язань кредитної спілки; виступає поручителем виконання членом спілки зобов'язань перед третіми особами; розміщує тимчасово вільні кошти на депозитних рахунках в установах банків, які мають ліцензію на право роботи з вкладами громадян, об'єднаній</p>	<p>Відповідно до Закону України «Про кредитні спілки» кредитна спілка – це неприбуткова організація, <u>заснована фізичними особами на кооперативних засадах</u> з метою задоволення потреб її членів у взаємному кредитуванні та наданні фінансових послуг за рахунок об'єднаних грошових внесків членів кредитної спілки.</p> <p>На сьогодні законодавчо закріпленим є принцип діяльності кредитної спілки (стаття 21 Закону України «Про кредитні спілки»), відповідно до якого нерозподілений доход, що залишається у розпорядженні кредитної спілки за підсумками фінансового року, <u>розподіляється за рішенням загальних зборів</u>, у тому числі між членами кредитної спілки, пропорційно розміру їх пайових внесків у вигляді відсотків (процентів).</p> <p>Цей принцип враховує й <u>відповідний режим оподаткування</u> кредитних спілок:</p> <p>відповідно до пункту 157.4 статті 157 Податкового кодексу України від оподаткування звільняються доходи неприбуткових організацій, визначених у підпункті "в" (зокрема, кредитні спілки) пункту 157.1 цієї статті, отримані у вигляді: коштів, які надходять до кредитних спілок або пенсійних фондів у вигляді внесків на недержавне пенсійне забезпечення або внесків на інші потреби, передбачені законом; доходів від здійснення операцій з активами (у тому числі пасивних доходів) недержавних пенсійних фондів та кредитних спілок, за пенсійними вкладками (внесками), рахунками учасників фондів банківського управління відповідно до закону з цих питань;</p>

<p>установ та організацій виключно для надання кредитів своїм членам, якщо інше не встановлено рішенням Уповноваженого органу. Загальна сума залучених коштів, у тому числі кредитів, не може перевищувати 50 відсотків вартості загальних зобов'язань та капіталу кредитної спілки на момент залучення;</p> <p>надає кредити іншим кредитним спілкам, якщо інше не встановлено рішенням Уповноваженого органу;</p> <p>виступає членом платіжних систем;</p> <p>види кредитів, що надаються кредитною спілкою, умови надання та строки повернення кредитів;</p> <p>способи забезпечення кредитних зобов'язань, вимоги щодо забезпечення погашення кредитів.</p> <p>3. Нерозподілений доход, що залишається у розпорядженні кредитної спілки за підсумками фінансового року, розподіляється за рішенням загальних зборів, у тому числі між членами кредитної спілки, пропорційно розміру їх пайових внесків у вигляді відсотків (процентів). При цьому в першу чергу відбувається необхідне поповнення капіталу та резервів. Сума доходу, яка розподіляється на додаткові пайові членські внески, визначається з дотриманням умови, що доходність додаткових пайових членських внесків не може перевищувати більш ніж у два рази середньозважену процентну ставку доходності внесків (вкладів) членів кредитної спілки на депозитних рахунках за їх наявності. Решта доходу, що залишилася після формування капіталу і резервів та розподілу на додаткові пайові членські внески, розподіляється на обов'язкові пайові членські внески.</p>	<p>кредитній спілці, а також придбаває державні цінні папери, перелік яких встановлюється Уповноваженим органом, та паї кооперативних банків;</p> <p>залучає на договірних умовах кредити банків, кредити об'єднаної кредитної спілки, кошти інших установ та організацій виключно для надання кредитів своїм членам, якщо інше не встановлено рішенням Уповноваженого органу. Загальна сума залучених коштів, у тому числі кредитів, не може перевищувати 50 відсотків вартості загальних зобов'язань та капіталу кредитної спілки на момент залучення;</p> <p>надає кредити іншим кредитним спілкам, якщо інше не встановлено рішенням Уповноваженого органу;</p> <p>виступає членом платіжних систем;</p> <p>види кредитів, що надаються кредитною спілкою, умови надання та строки повернення кредитів;</p> <p>способи забезпечення кредитних зобов'язань, вимоги щодо забезпечення погашення кредитів.</p>	<p>дотацій або субсидій, отриманих з державного або місцевого бюджетів, державних цільових фондів або в межах технічної чи благодійної, у тому числі гуманітарної, допомоги, крім дотацій на регулювання цін на платні послуги, які надаються таким неприбутковим організаціям або через них їх одержувачам згідно із законодавством, з метою зниження рівня таких цін;</p> <p>відповідно до підpunkту 157.10 статті 157 Податкового кодексу України доходи або майно неприбуткових організацій, <u>за винятком неприбуткових організацій, визначених у підpunkтах "а" і "в" (зокрема, кредитні спілки)</u> пункту 157.1 цієї статті, не підлягають розподілу між їх засновниками, учасниками або членами та не можуть використовуватися для вигоди будь-якого окремого засновника, учасника або члена такої неприбуткової організації, її посадових осіб (крім оплати їх праці та відрахувань на соціальні заходи).</p> <p>Отже, прийняття запропонованих змін, з одного боку, призведе до неможливості розподілу за рішенням загальних зборів нерозподіленого доходу, який залишається у розпорядженні кредитної спілки за підсумками фінансового року, а, з іншого боку, відповідно до положень Податкового кодексу, такий загальний обов'язок за кредитними спілками залишиться.</p> <p>При цьому, порядок такого розподілу кредитними спілками (встановлений на сьогодні частиною третьою статті 21 Закону України «Про кредитні спілки») Податковим кодексом не встановлений.</p> <p>Також при прийнятті запропонованих Законом змін <u>неврегульованим на законодавчому рівні залишиться питання порядку покриття збитків</u></p>
---	---	---

<p>4. Збитки кредитної спілки покриваються у порядку, що визначається загальними зборами кредитної спілки відповідно до цього Закону та нормативно-правових актів Уповноваженого органу.</p> <p>5. Кредитна спілка та її посадові особи зобов'язані зберігати таємницю щодо рахунків, внесків та інших фінансових операцій, здійснених членами кредитної спілки.</p>		<p>кредитної спілки (частина четверта статті 21 Закону України «Про кредитні спілки»).</p> <p>Відповідно до статті 22 Конституції України при прийнятті нових законів або внесенні змін до чинних законів не допускається звуження змісту та обсягу існуючих прав і свобод.</p> <p>Виключення частини п'ятої статті 21 Закону України «Про кредитні спілки» фактично є <u>звуженням змісту існуючого права члена кредитної спілки на таємницю</u> щодо рахунків, внесків та інших фінансових операцій, здійснених таким членом кредитної спілки.</p> <p>Отже, прийняття статті 21 Закону України «Про кредитні спілки» в редакції запропонованій Законом призведе до ряду негативних тенденцій у розвитку кредитних спілок, які створені саме фізичними особами – пересічними громадянами України.</p> <p>Слід звернути увагу, що вищевказані питання (частина третя – п'ята статті 21 Закону України «Про кредитні спілки») не є предметом регулювання Закону, у зв'язку з чим неможливо визначити обґрунтування необхідності прийняття таких змін.</p> <p>З урахуванням вимог проекту Закону України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та фінансуванню розповсюдженню зброї масового знищення» ВАКС пропонує доповнити частину п'яту статті 21 після слів «членами кредитної спілки» словами «за виключенням випадків визначених Законом України «Про запобігання та протидію легалізації (відмиванню) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та</p>
--	--	---

			фінансуванню розповсюдженню зброї масового знищення».
--	--	--	---

Президент Всеукраїнської асоціації кредитних спілок

В. Волковська

Підготовлено ВАКС, 28.10.2011